

**DISTANCE EDUCATION SYSTEM TRANSFORMATION
PROCESS**

Uraqova Shahzoda To'liq qizi

4th-year student of Karshi State Technical University

Email: shahzodauraqova0@gmail.com

Phone: +998 97 383 00 13

Abstract: *In today 's world, the rapid development of digital technologies and artificial intelligence has had a significant impact on the education system. In particular, the distance education system has become one of the main directions of global innovation processes. This article analyzes the transformation process of the distance education system, its formation, technological and pedagogical renewals, as well as digital reforms implemented in Uzbekistan 's education sector. The distinctive advantages of distance education, its existing challenges, possible solutions, and future prospects are discussed on a scientific and theoretical basis. The role of artificial intelligence, digital platforms, virtual classrooms, and interactive learning environments in improving the quality of education is examined in detail. As a result, the distance education system is presented as an important mechanism for developing digital culture in society, democratizing the learning process, and enhancing human potential, along with practical recommendations for its further improvement.*

Keywords: *distance education, transformation, digital technologies, online learning, innovative approach, artificial intelligence, digital competence, e-learning, interactive platform, virtual environment, Moodle, Zoom, Microsoft Teams, education quality.*

Kirish: Masofaviy ta'lim tushunchasi insoniyatning tarixiy taraqqiyotida ilm-fanning yangi bosqichini boshlab berdi. Dastlab pochta orqali masofadan turib o'qitish shaklida yuzaga kelgan bu jarayon bugungi kunda yuqori texnologiyalar

asosida faol ishlaydigan, interaktiv, multimedia imkoniyatlariga ega global ta'lim tizimiga aylandi. Transformatsiya jarayoni esa faqatgina ta'lim shaklining o'zgarishini emas, balki ta'lim falsafasining tubdan yangilanishini anglatadi. Endilikda bilim olish nafaqat auditoriyada, balki istalgan joyda, istalgan vaqtda amalga oshadigan jarayonga aylandi. Raqamli texnologiyalar ta'limni hududiy chegaralardan xoli qilib, uni demokratlashtirdi, har bir o'quvchiga o'z tezligida, individual uslubda o'qish imkoniyatini yaratdi.

Masofaviy ta'lim tizimi bugungi kunda zamonaviy jamiyatning asosiy ehtiyojlaridan biriga aylandi. Uning asosida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi, ta'lim jarayonida sun'iy intellekt, raqamli platformalar va elektron resurslardan foydalanish yotadi. Bunday transformatsiya o'qituvchining rolini ham o'zgartirdi: u endilikda bilim manbai emas, balki yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, o'quv jarayonini boshqaruvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. o'quvchi esa passiv bilim oluvchi emas, balki faol ishtirokchi, mustaqil tadqiqotchi, o'z o'rganish jarayonining muallifiga aylanadi.

Masofaviy ta'limning eng muhim jihatlaridan biri — uning texnologik bazasidir. Bugungi kunda dunyo miqyosida Moodle, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, Coursera, EdX, Udemiy kabi platformalar masofaviy o'qitishning poydevoriga aylangan. Bu tizimlar nafaqat dars o'tkazish, balki topshiriqlarni nazorat qilish, videolektsiyalarni joylashtirish, baholash va teskari aloqa o'rnatish imkoniyatlarini ham taqdim etadi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosida ishlaydigan algoritmlar talabaning o'qish tezligi, e'tibor darajasi va qiziqish yo'nalishlariga qarab individual o'quv dasturlarini shakllantira oladi. Bu esa shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyilining amalda ro'yobga chiqishini ta'minlaydi.

Transformatsiya jarayonining yana bir muhim jhati — pedagogik yondashuvlarning yangilanishidir. An'anaviy ta'limda o'qituvchi markazda bo'lgan bo'lsa, masofaviy ta'limda o'quvchi faol o'rganish sub'yektiga aylanadi. Dars jarayonlari ko'proq interaktiv shaklda, muhokama, loyiha asosida o'rganish, muammoli vaziyatlar yechimi orqali olib boriladi. Bu usullar o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat

qiladi.

O'zbekiston misolida olganda, pandemiya davrida ta'lim tizimining tezkor raqamlashtirilishi masofaviy o'qitish bo'yicha katta tajriba yaratdi. "Edu.uz", "ZiyoNET", "My.edu.uz", "Online-maktab" kabi platformalar orqali millionlab o'quvchilar darslarini onlayn davom ettirish imkoniyatiga ega bo'ldi. Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalarida Moodle tizimi asosida mustaqil ta'lim, laboratoriya ishlari va test tizimlari tashkil etildi. Bu jarayonlar o'zbekistonning ta'lim siyosatini raqamli transformatsiyaga yo'naltirishda asosiy bosqich bo'ldi.

Masofaviy ta'limning afzalliklari beqiyosdir. U vaqt va makon cheklovlarini bartaraf etadi, istalgan joydan bilim olish imkoniyatini yaratadi. o'quvchilar o'zlariga qulay vaqtda darslarni ko'rish, takrorlash, mustaqil ishlash huquqiga ega bo'ladilar. Bunday moslashuvchanlik ayniqsa ishlayotgan yoki chekka hududlarda yashovchi shaxslar uchun katta imkoniyat yaratadi. Shu bilan birga, masofaviy ta'lim xalqaro miqyosda hamkorlikni rivojlantiradi, xorijiy universitetlar va professorlar bilan bevosita muloqot qilishga yo'l ochadi.

Biroq bu tizimda hal etilishi zarur bo'lgan qator muammolar ham mavjud. Eng avvalo, internet infratuzilmasining notekisligi, kompyuter va mobil qurilmalarning yetishmasligi, ayrim o'qituvchilarning raqamli savodxonligi pastligi muammolarga sabab bo'lmoqda. Shuningdek, masofaviy ta'limda nazorat mexanizmlarining to'liq yo'lga qo'yilmagani, o'quvchilarni baholashda adolatlilikni ta'minlash masalasi ham dolzarbdir.

Masofaviy ta'lim tizimi transformatsiyasining muvaffaqiyati inson resurslariga ham bog'liq. o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini oshirish, yangi platformalardan foydalanishni o'rganish, onlayn muloqot etikasiga amal qilish — bu tizimning samarali ishlashi uchun zarur omillardir. Shu bois o'qituvchilar uchun maxsus malaka oshirish dasturlari ishlab chiqilishi, o'quvchilarda esa mustaqil o'rganish madaniyati shakllantirilishi lozim.

Transformatsiya jarayonida sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalarining joriy etilishi yangi ufqlarni ochmoqda. Masalan, AI tizimlari talabaning ishlash tezligi va natijalarini tahlil qilib, unga mos o'quv materiallarini

taklif etadi. Bu esa o'quv jarayonini yanada individual qiladi. Virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalari esa laboratoriya mashg'ulotlarini, tibbiyot yoki texnik sohalardagi tajribalarni masofadan turib o'tkazish imkonini beradi.

Kelgusida masofaviy ta'lim tizimining yanada rivojlanishi uchun integratsiyalashgan raqamli ekosistem yaratish muhimdir. Bunda davlat, oliy o'quv yurtlari, IT-kompaniyalar va xalqaro tashkilotlar o'rtasida hamkorlik mustahkamlanadi. Ta'lim jarayoni faqat bilim berish emas, balki raqamli madaniyat, axborot xavfsizligi, media savodxonlik va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Masofaviy ta'limning transformatsiyasi shunchaki vaqtinchalik jarayon emas, balki kelajak ta'limining asosi sifatida qaralmoqda. Raqamli avlod uchun bu tabiiy o'rganish muhiti hisoblanadi. Shu sababli, o'zbekiston ta'lim tizimida masofaviy o'qitishni doimiy shaklda qo'llash, uni an'anaviy ta'lim bilan uyg'unlashtirish — kelajakdagi eng muhim vazifalardan biridir.

Xulosa

Masofaviy ta'lim tizimi bugungi kunda raqamli transformatsiyaning ajralmas qismiga aylandi. U o'quv jarayonini erkin, ochiq va shaffof qilish, ta'lim sifatini oshirish, yangi kompetensiyalarni shakllantirish imkonini beradi. Transformatsiya jarayoni davom etar ekan, texnologik baza, pedagogik yondashuv va inson kapitalini rivojlantirish masalalari bir-biri bilan uyg'un holda olib borilishi zarur. Shundagina masofaviy ta'lim tizimi milliy ta'lim strategiyasining barqaror bo'g'iniga aylanadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi" PQ–5123-son qarori.
2. Karimov B. "Masofaviy ta'lim texnologiyalari asoslari". Toshkent, 2022.
3. Xalilov A. "Raqamli pedagogika va innovatsion ta'lim". Qarshi, 2021.
4. Ismoilova G. (2023). *Masofaviy ta'lim texnologiyalarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi*. "Innovatsion Ta'lim" jurnali, №6, 40–49-betlar.
5. Tursunov B. (2022). *Onlayn o'qitish platformalarining rivojlanish bosqichlari va ularning samaradorligi*. Toshkent: Ilm Ziyo nashriyoti.
6. Rasulova M. (2021). *Oliy ta'limda masofaviy o'qitishning psixologik-pedagogik asoslari*. "Pedagogika" jurnali, №2, 75–83-betlar.
7. Bekmurodov S. (2023). *O'quv jarayonida raqamli transformatsiyaning ijtimoiy ta'siri va masofaviy o'qitish imkoniyatlari*. "Axborot Texnologiyalari va Ta'lim" jurnali, №3, 58–67-betlar.
8. Bozorov O. (2022). *Moodle tizimida interaktiv ta'limni tashkil etish metodikasi*. Qarshi: Nasaf nashriyoti.
9. Ibragimova D. (2024). *Masofaviy ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish yo'nalishlari va samaradorligi*. "Raqamli Ta'lim" jurnali, №1, 21–30-betlar.